

ԳԱՂՈՒԹԱՅԱՅ ԿՅԱՆՔ

ԿԻԼԻԿԻՈ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԳԱՐԵԳԻՆ ԱՒ ԿՈՆԴԱԿԸ

ԳԱՐԵԳԻՆ ԾԱՌԱՅ ՅԻՍՈՒՍԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԵՒ ԿԱՄՕՔՆ ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԵՒ ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՄԲ ԱԶԳԻՍ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱՊՈՍ ԵՒ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈՅ, ՇՆՈՐՀՔ, ՍԷՐ, ԽԱՂԱՂՈՒ-ԹԻՒՆ Ի ՏԵԱՌՆԷ ԵՒ ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ՈՂՋՈՑՆ Ի ՄԷՆՋ

Սիրեցյալ ժողովրդյան Մերում որ ի Լի-բանան և ի Սուրիա:

Հայտնի է ամենքիդ որ Սոսնիկ Հայաս-տանի կառավարությունը որոշել է սփյուռ-քի մեջ ցրված Հայության բեկորները ըստ հնարավորության հավաքել հայրենիքի մեջ: Դյուրին չէ տասնյակ և հարյուր հազարա-վոր հայեր աշխարհի ամեն ծայրերից ըն-դունիլ Հայաստանի սահմանների մեջ, հոգալ նրանց փոխադրության ծախսերը, բնակա-րաններ պատրաստել և տեղավորել, գործ ու ապրուստի միջոցներ հայթաթել մինչև կը լծվին բնականոն կյանքի և աշխատանքի: Այս որոշման գործողությունն ու իրագոր-ծումը կապված է անթվելի մեծ ծախսերի և ընդամենը աշխատանքի հետ, որի մասին երևակայությամբ դժվար է իրական և ամ-բողջական գաղափար կազմել:

Բնականաբար սփյուռքի հայությունն էլ յուր պարտականությունն ունի յուր եղ-բայրներին ու քույրերին օգնության հասնե-լու, որքան և փոքր լինի այդ օգնությունը ընդհանուր ահավոր ծախսերի համեմատու-թյամբ: Քիչ չեն լինի այդ ներգաղթողների մեջ այնպիսի ընտանիքներ, որոնք աղքա-տության երեսից հնարավորություն չեն ու-նենա հողալ այն անհրաժեշտ ծախսերը, որոնք կապ ունին տեղափոխվողների սկզբնական հոգսերի հետ: Մեր պարտա-կանությունն է հատկապես այդպիսիների անուշով եղբայրական օգնության ձեռք մեկնել:

Հայ Բարեգործական Ընդհ. Միությունը բարի և հայրենասիրական միտքն է հղացել մի միջոցն առ լարի հանգանակություն սկսել սփյուռքի մեջ ներգաղթողների եղբայրական օգնության գործին: Կարգադրված է յուր յուր ճյուղերին, որոնց թվում և Լիբանանի ու Սուրիոյ ճյուղերին, կազմակերպել այդ գործը: Որպեսզի խաչածնությունն ու դժվա-րություն չստեղծվի, նույն տեղում և նույն նպատակով տարբեր հանգանակություններ կատարելու, որ միայն շփոթություն կարող է ստեղծել ժողովրդի մեջ, բանավոր է հա-մարված կենտրոնացնել այն Բարեգործա-կանի Վարչությունների ձեռքում, Մեր ընդ-հանուր հովանավորության տակ, իբրև եղ-բայրական օգնության գործ:

Այս բացատրությունից հետո, Մեր հայ-րական հորդորն է Կիլիկիո Կաթողիկոսու-թյան բոլոր թեմերի մեջ նույն նպատակով կատարվելիք հանգանակությունները հավա-տալ Բարեգործականի ճյուղերին, որոնք ժո-ղովրդական սյլ և այլ խափերի ներկայա-ցուցիչների հետ հանձնախումբեր կազմելով գործի կանցնին Մեր Թեմերի մեջ: Անշուշտ մեր օգնությունը շատ փոքր կլինի կարիքի համեմատությամբ, բայց կատարած կլինինք մեր պարտավորությունը հնարավորության սահմանների մէջ դեպի հայրենիքը և ազգա-հավաքման նվիրական գործը: Կառաջարկենք այս կոնդակը կարգալ եկեղեցիներում, իսկ հայ թերթերին հրատարակել իրենց էջերում ի գիտություն ժողովրդյան:

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈՅ ԳԱՐԵԳԻՆ Ա

Տուա Կոնգակս ի Թուականիո մերում ՌՅՂՆ

ի 23 յունիս ամսոյ 1946 ամի

յԱՆԹԻՂԱՍ

ՀԱՅԵՐԻ ՀԵՐԹԱԿԱՆ ԽՄԲԻ ՄԵԿՆՈՒՄԸ ՍԻՐԻԱՅԻՑ ՈՒ ԼԻԲԱՆԱՆԻՑ

ԴԵՊԻ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԲԵՅՐՈՒԹ, 13 սեպտեմբերի (ՏԱՍՍ).— Երեկ Բեյրութի նավահանգիստից դուրս եկավ սովետական «Վյաչեսլավ Մոլոտով» շոգենավը, որի վրա կային Սիրիայից ու Լիբանանից Սովետական Հայաստան մեկնող 2.417 հայ: Նրանց ուղևորելու էին եկել հազարավոր հայեր, որոնք ժամանակավորապես մընում են Լիբանանում և սպասում մեկնելու

իրենց հերթին: Մեկնողները խանդավառ տրամադրությամբ մեջ էին: Նրանք երգում էին հայկական ուղիտական երգեր: Նավի վրա բարձրացրված էին բազմաթիվ կարմիր դրոշներ, հայերեն ու արաբերեն լոգոնգներ: Սովետական Հայաստանի հիմնի հնչյունների տակ շոգենավը հեռացավ Բեյրութի նավահանգիստից:

ՀԱՅԵՐԻ ՍԻ ՆՈՐ ԽՄԲԻ ՄԵԿՆՈՒՄԸ ՍԻՐԻԱՅԻՑ ԵՎ ԼԻԲԱՆԱՆԻՑ

ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԲԵՅՐՈՒԹ, 28 սեպտեմբերի (ՏԱՍՍ).— Սեպտեմբերի 27-ին Սիրիայից և Լիբանանից մշտական բնակչության համար Սովետական Հայաստան են մեկնել 6.000 հայեր: Բեյրութի նավահանգիստում մեկնողներին ճանապարհ էին դնում ավելի քան 20 հազար մարդ: Հրաժեշտի այցելության համար շոգենավ էր ժամանել Մերձավոր Արևելքի հայ եկեղեցու ղեկավար Գարեգին առաջին

կաթողիկոսը: Ուղևորման համար ժամանել էր նաև Լիբանանում ու Սիրիայում սովետական ղեսպանորդ ընկ. Սոլոդը:

Տեղական ժամանակով ժամը 18-ին սովետական «Խոսիս» շոգենավը հարյուրավոր նավակների ուղեկցությամբ Սովետական Հայաստանի հիմնի հնչյունների ներքո մեկնեց Բեյրութի նավահանգիստից:

„ՎՅԱԶԵՍԼԱՎ ՄՈԼՈՏՈՎ“ ՇՈԳԵՆԱՎԸ ՏԱՐԱՎ ՆԵՐԳԱՂԹԻ

ԵՐԴ ԵՎ ՎԵՐՋԻՆ ԿԱՐԱՎԱՆԸ ՊՈՒԼԿԱՐԻԱՅԵՆ

Շաբաթ, 28 սեպտ. կես գիշերին Վառնայի նավահանգիստը խորհախեց «Վյաչեսլավ Մոլոտով» հսկա շոգենավը, Բուրգասեն առած 500 ներգաղթողներով: Տեղվույս ներգաղթի կոմիտեի և «Երևան»-ի մասնաճյուղի անդամներու և մեր երիտասարդներու կազմերուն քաղուկներու աշխատանքին շընորհիվ, թերեխական և մատակարարման գործը կարճ ժամանակման մեջ ի գլուխ հանվեցավ ու շոգենավը հաջորդ կիրակի օրը Վառնային մեկնող 200 ուղևորներն ալ հավաքած էր արդեն:

Յրկուշաբթի, 30 սեպտ. 1946-ի առավոտուն Վառնայի հայությունը փկեղեցվո բակը կհամախմբվեր ու թափորը ճամբա կելլե օրվան պատշաճ լոգոնգներով, կարմիր դրոշակներով և Ստալինի, Տիմիտևի, Միկոյանի մեծադիր նկարներով: Թափորը քաղաքի կմտնե շոգենավի կամրջակին վրա խռնված ներգաղթողներու ծափերու տարափին տակ:

Հոն են մեր հարգելի լիազոր պատվիրակները՝ ընկերներ Խրիմյան, Օթարյան, ինժ. Ավետիսյան, Կիզր, Վարչության կողմն ընկ. Կ. Գուրպանճյան և Գեր. Տ. Գր. Ս. Կարապետյան: Տեղական կոմիտեի կողմն Կ. Էլմաճյան խոսք տվավ կոմիտեի ներկայացուցիչ ընկ. Կուրպանճյանի, որ ոգևոր ճառ մը խոսեցավ: Խոսք կսուռն Բանվորական կուսակցության կողմն երեսփոխան Բենեվ, որ երկու քույր ազգերու միջև սերտ գործակցություն կթելադրե: Վերջին խոսքը ընկ. Ա. Խրիմյանինն է, որուն շինիչ և խրորախուսական կոչերուն տակ շոգենավի սանդուղը կը քակուի, զինվորական ֆանֆառը կնվագե, թաշկինակներ կճոճին և Վառնային նվիրված Ստալինի ու Տիմիտևի նկարները, և հայերեն ու պուլկարերեն լոգոնգները ճակտին շոգենավը կհեռանար 700 գաղթականներով, փակելով 1946 տարվան ներգաղթի ձեռնարկը:

ՈՒՒԼԻԱՄ ՍԱՐՈՅԱՆՆ ԻՐ ՄԱՍԻՆ

Թեև ես գրում եմ անգլերեն, և թեև ծնունդով ամերիկացի եմ, բայց ես ինձ համարում եմ հայ գրող:

Իմ գործածած բառերը անգլերեն են:

Միջավայրը, որի մասին ես գրում եմ, ամերիկյան է:

Ոգին, սակայն, որ մղում է ինձ գրելու, հայկական է:

Ուստի ես հայ գրող եմ:

Ես խորապես սիրում եմ հայ գրողների մեծ ընտանիքին պատկանելու պատիվը: Իսկ հպարտ եմ հայ ժողովրդի ազնվությամբ, պրիռությամբ, իմացականությամբ, ուժովն ու պարզությամբ, սրամտությամբ, նրա հանձարով ու խիզախությամբ:

Այս բարեմասնությունները ժառանգություն են բոլոր ճշմարիտ հայերի:

Նրանք անուցանել են իմ ոգին հենց սկզբից, և ես երախտապարտ եմ:

Աշխարհն երբեք չի կարող պարտության մատնել մի ազնիվ ժողովուրդ:

Վաստակավոր ապրելու տենչը. հզոր է հայի մեջ:

Հայաստանի ուժը թվի մեջ չէ, այլ մարդ անհատի սրտի մեջ: Մա՛ է միակ իրական ուժը, որ մարդիկ, մարդիկ իրեն անհատներ, կարող են ունենալ:

Թվերի մեջ եղած ուժը ստորագրա է և անարժեք: Անասնական ուժ է: Անարժան քաղաքակիրթ մարդ էսկի համար: Ինչ նա անում է, անարժեք է մարդու վայելուչ ու բարի զարգացման պատմության մեջ:

Գալիք տարիներին, նույնիսկ երբ աշխարհը վայրագանա, հայը պիտի լինի հավատարիմ հոգեկան այն օրենքներին, որոնք նրա ժառանգականությունն են կազմում:

Մենք պիտի աճինք: Ո՛չ թե թվեգրով: Ո՛չ թե աշխարհն անիմաստ կերպով լեցնող մարդկային էանքներով: Այլ իրենք իրենց ցեղը, իրենց ժառանգությունը, ազնիվ ու բեղուն կյանքով ապրելու իրենց պարտականությունը գիտակցող անհատներով: Մենք պիտի աճինք մարդկանցով, որոնք ժամանակ չեն վատնում աշխարհի համար:

Ազնիվ ծնված մարդիկ արժանի են ավելի լավ աշխարհի, քան այս աշխարհը:

Ուլիամ Սամոյան

Լավ աշխարհ, սակայն կստեղծվի մարդկանց ձեռքով:

Հայի ոգին հզոր ոգի է: Նա չի պարտված չար աշխարհից: Ընդհակառակը նա պարտության է մատնում չար աշխարհին: Նա այդպես է անում հայտնաբերելով աղբ աղխարհը իրեն համար և մնալով անկեղծ նրան: Ես հավատում եմ, որ մարդու բարոյություն: Ես հավատում եմ, որ մարդու ճակատագիրը ազնվական ճակատագիր է: Ես ասում եմ այն տեժերը, որոնք ձգտում են կործանել մարդու ազնվությունը:

Ես հայ եմ:

Ես գրող եմ:

Աշխարհի ապականված ուժերի դեմ իմ գեներն են՝ անաղարտ աչքը, պարկեշտ միտքը, մաքուր սիրտը, որոնք մղում են ինձ գրելու:

Թարգմ. Ս. Վ.

(Եվրոպական թիվ 202, 1946 թ., Թեհրան)

ԱՐՍԼԱՆՅԱՆ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ ԹՈՒՆԵՐԸ

Կ. Պոլսո Պատրիարքական Տեղապահի երեք թոռները՝ Վահագն՝ ջութակահար, Վա-

րուժան՝ դաշնակահար և Վարդան՝ թավջութահար, նվագահանդես մը տված են 9 մա-

յիսին խոսեցին ամբողջական մը առջև: Ներկա կըլլան Հայ և Հայ կաթողիկ կղերին կարգին Միփթարյան մեծավոր Հ. Հմայակ

Մ. Վրդ. Համբարյան, արվեստագետներ և քննադատներ
(«Նորիտասարդ Հայաստան» թիվ 30, 1946 թ., Նյու-Յորք)

„ԿՈՄԻՏԱՍ“ ՇԱՐԺԱՊԱՏԿԵՐԸ ՖԻԵՋՆՈՅԻ ՄԵՋ

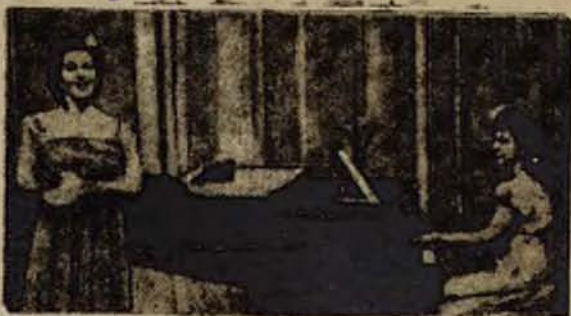
Ասիկա Կոմիտայի շարժապատկերն է արտադրված Հայկիվուտի մեջ, որ Բրաուն ֆուտուրիզմը մեզ կհրամայեն:

«Կոմիտաս Վարդապետի կյանքն ու ներգրծը» խոսու է շարժանկարը կարճ, բայց գրավիչ ժապավեն մ' է:

Կոմիտասյան սիրուն Կրթաշուքյան մը արթններուն խորհրդավորութեան մեջ ահա երևան կուգա համեստ հայ տան մը հյուրասեղանի, ուր դաշնակին առջև փոքրիկ աղջնակ մը իր փորձերը կընեն: Նախանձախնդիր մայրը, որ կուսկնդրե իր զավակին, երբ հերթը կուգա հայ եղբին, մանավանդ Կոմիտասի ստեղծագործության, առաջ կուգա ու զգացված՝ բացատրութիւններ կուտա Կոմիտասի հորինած երգերուն մասին: Ու այդ առիթով մայրը իր աղջկան կպատմե տարաբախտ Վարդապետին կյանքը, նկարագրելով անոր ոգորումները երգահամալրության մեջ, ամոր սքանչելի համերգները մեծ մայրաքաղաքներու մեջ, հուսկ հետո անոր արքունի ու բանտը, որոնք հետևանքով դալլալուղ սոխակը կդառնար կենդանի մեծայալ մը միջոց իր մահը:

Պատմության ընթացքին Կոմիտասի կյանքն է, որ կստանանք: Խնամքով պատրաստված տեսակ մը համերգ է ան, որ կլսենք ու կտեսնենք փոխն ի փոխն Կոմիտասի և խմբական Կոմիտայի միջոցով:

Գրավիչ տեսարաններ են վար ու ցանի և դաշտային այլ աշխատանքները, որոնց վրա հիացմամբ նայող և հայ փողերին տնկնդիր Վարդապետը անոնց քաղցրիկ խաղերն է, որ կհավաքե մեծ տնկով ու փափաքով:

Պր. Ս. Վարդյան, որպէս Կոմիտաս Վարդապետ, վաշիշորեն կներկայացնե զայն: «Կալի հորովներ»-ը, «Ալապազ»-ը տպավորիչ են, որոնք շարժանկարին ընձեռած առավելութիւններով զեղեցիկ պատկերներ կդառնան: Ո՛րքան մեծ վայելք է տեսնել արտն ու կալը, սարն ու մարմանդը, որոնց վրա ինքն աշխատող հոգին իր երգերը կհյուսնե և կերգե:

Քաթին առնող արվեստագետներին շատեր մեզ անծանոթ են, բայց անոնցմէ յուրաքանչյուրը իր լավագույնն ջրած է խաղին հաջողության համար: Երգիչ Պարգե Հյուսյան բաժին առնողներն մին է, իսկ Տիկ. Զարուհի էլմասյան-Վարդյան մեծ սատարն է համերգին:

Պրն. Զարլս Մերճանյան, որ արտադրողն է այս և «Անուշ» շարժանկարներուն, ներկա ըլլալով հետաքրքրությամբ կհետևի բազմութեան կարծիքներուն և թելադրության:

ԹՂԹԱԿԻՑ

(«Նոր օր», մայիս 9 1946 թ. Ֆրեզնո) -

ԼՍՏԻՆԱԿԱՆ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ԵՐԿՐՆԵՐՈՒՄ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՎՈՒՄ ԵՆ ՄԻՏԻՆԳՆԵՐ ՊԱԶՆԱԶԵԼՈՎ ՎԵՐԱԴԱՐՁՆԵԼ ԹՅՈՒՐԲԻԱՅԻ ԼՍԻ ՏԱԿ ԳՏՆՎՈՂ ՀԱՅԱԿԱՆ ՀՈՂԵՐԸ

ՄՈՆՏԵՎԻԴԻՆՈ. 19 օգոստոսի (ՏԱՍՍ).— Մոնտեվիդեոյում տեղական հայկական կոմիտեն օգոստոսի 18-ին կազմակերպեց մեծ միտինգ, որի մասնակիցները պահանջում էին ազատագրել Թյուրքիայի իշխանության

տակ գտնվող հայկական նահանգները և դրանք միացնել Սովետական Հայաստանին: Միտինգը հեռագիր տղարկեց Փարիզի փառադուսթյան կոնֆերանսին, որով Ուրուգվայի հայերը խնդրում են Հայաստանին վերա-

դարձնել թյուրբիայի լծի տակ գտնվող հայկական վաղեմի հողերը:
Ստացված հաղորդագրությունների համա-

ձայն միաժամանակ նման միտքներ են անցկացրել Արգենտինայի և Բրազիլիայի հայկական կաղամկերպուցիները:

ԱՄԵՐԻԿԱՆ ՀԱՅԵՐԻ ՊԱՇՏԱՆՁ

ՆՅՈՒ-ՅՈՐԶ, 14 սեպտեմբերի (ՏԱՍՍ).— Ամերիկայի Հայկական ազգային խորհուրդը շարունակում է եռանդուն կամպանիա անցկացնել հայկական հողերը թյուրբազան լծից ազատագրելու և հայրենիք վերադարձող հայերին օգնելու համար: Խորհուրդը լույս է ընծայել մի բրոշյուր. «Ի՞նչ են ցանկանում հայերը» վերնագրով, որի մեջ տրվում է Հայաստանի սլաւոմոթյան համառոտ ակնարկը՝ սկսած հնագույն ժամանակներից: Բրոշյուրում նշվում է հայերի հերոսական պայքարը իրենց ռեսպուբլիկան ստեղծելու

համար և նկարագրվում են սովետական հայերի սխաղարթունները համաշխարհային երկրորդ պատերազմի ժամանակ: Բրոշյուրը նշում է, որ Սովետական Հայաստանը ներկայումս հանդիսանում է ծաղկուն երկիր, բայց նրա հողը հազիվ է բավականացնում բնակչությանը, մինչդեռ թյուրբազան կողմից զավթած հայկական հողերը ներկայումս անմարդաբնակ և ամառի են: Բրոշյուրում նշվում է նաև, որ հայերը պահանջում են միայն արդարութիւնը, այն է վերամիավորել վաղեմի հայկական հողերը:

ՀԱՅՈՑ ՆՇԱՆԱԿԱԼԻՑ ԹԱՓՈՐԸ

Հուլիսի 14-ին Ֆրանսայի Կղզային մեծ Տոնին առաջին անգամն ըլլալով մասնակցեցան օտար ազգերու ժողովուրդներ, որոնց կարգին էին Հայերը:

Տոնակատարութիւնն իր էութեամբ փառաշուք էր:

Ժամերով հոսող թափորներուն մեջ Հայկականը ամենեն աչքառուն, ամենեն պատկերալիցը և ամենեն լավագույնն էր: Դիտող միլիոններու ոգեկոշող դրդազին ծափահարութիւններուն ի տես Հայերս իրավ որ հպարտացանք:

Ֆրանսական ճաշակներով զարդարուն մեծ ինքնաշարժ մը, որ կկրէր Հայկական բնիկ տարազներով հաքնված գեղընտիր Հայ աղջիկներ և պատանիներ, Հայ արվեստի էն հրապուրիչ զարդարանքներուն մեջ ծիացող Հայուհիները գարնան թիթեռնիկներու հմայքով կարծես կթևածին դեպի ազատութեան, դեպի՝ անկախութեան հանգրվանները իրենց ընկերացնելով Ֆրանսայի ազատութեան անվահեր ոգին...: Հայաստանի

սիրտը կաշմող այս պանծալի թափորին կհետեւէր 500 Հայերու թափորը գեղեցիկ վերտառութիւններով, որոնք որ հրապարակե և որ պողոտայի որ անցան՝ արժանացան բոլոր ծափահարութիւններու:

Ֆրանսահայ Ազգային ճակատը կրնա հպարտանալ իր այս փառավոր պատրաստութիւններով, որովհետեւ Հայկական թափորը իր տեսակին մեջ անմասն և անգերազանցելի էր:

Պասթիներ մինչև Հանրապետութեան Հրապարակը դրդազին ծափողջուկներու հետ «Կեցցե Հայաստան», «Կեցցեն Հայերը» բացականչութիւններ իրար հաջորդող ալիքներու նման բարձրացան, բան մը, որ առաջին անգամն էր, որ կլավեր Փարիզի հրապարակներուն վրա: Այդ օրը մենք հպարտացանք և ապրեցանք:

Հայոց թափորը Հայկական Հարցի լավագույն պրոպականդան հանդիսացավ: Պատիվ կազմակերպիչներուն:

(«Ներիտասարդ Հայաստան» թիվ 29, 1946 թ.)

ՀԱՅԵՐԸ ԷՎԵՐԵԿԻ ՄԵՋ

Էվերեկ-Ֆենեսերի մեջ ներկայիս կգտնվին 130 հայ ընտանիք, որոնք իրենց ուրույն արհեստը, խանութը և զբաղումը ունին: Էվերեկի մեջ կան 8, իսկ Ֆենեսերի մեջ ալ 20 տուն չքավորներ, որոնց երբեմն Ամերիկայի Ռուբինյան և Մեսրոպյան Հայրենակցական Միութիւնները կնպաստեն: 25-ի

ավելի տղաքներ կհաճախեն պետական դպրոցներ: Էվերեկ-Ֆենեսերի հովիվն է Նդիշե քահանա Թադլորյան: Իսկ Կեսարիո Առաջնորդական Փոխանորդ Հայկազուն Հ. քնն. Կարապետյան:

(«Ներիտասարդ Հայաստան» թիվ 30, 1946 թ.)